

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 3 (46)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2012

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 3 (46). — Рівне: РДГУ, 2012. — 150 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії і методики виховання та навчання дошкільників, учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді, підготовки майбутніх педагогів.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 24.02.2012 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028, м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 05.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

- забезпечення практичної спрямованості трудового навчання шляхом раціонального поєднання продуктивної і репродуктивної навчальної діяльності учнів;

- забезпечення цілісності уявлень школярів про світ шляхом інтеграції змісту освіти.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи вищесказане, можна відзначити, що інтерактивні освітні технології є процесом активного пізнання, заснованим на взаємодії, діалозі рівноправних суб'єктів - викладача та учня, за наявності загальної мети навчання, запланованого результату, з опорою на суб'єктний досвід кожного учня, що протікає в психологічно комфортних умовах, в атмосфері взаємної підтримки, співтворчості, співробітництва.

Стаття не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Проблема використання інтерактивних освітніх технологій в процесі трудового навчання залишається актуальною. Подальшої розвідки потребують питання розробки інтерактивних технологій в трудовому навчанні на основі індивідуального підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. / В.П. Беспалько. – М.: – Изд. Института проф.обр. Мин.обр. России, 1995. – 336с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання 2-е, доп. і випр. / С.У.Гончаренко. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
3. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии (Анализ зарубежного опыта). / М.В.Кларин. – Рига: НПЦ «Эксперимент», 1995 – 176с.
4. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: Навч.-метод. посібник / За заг. ред. О.М.Коберника, Г.В.Терещука. – Умань: СПД Жовтий, 2008. – 212 с.
5. Коменский Я.А. Живая типография. / Я.А.Коменский // Собр. пед. соч. – М.: 1982. – Т.2. – С. 192-197.
6. Пометун О. Інтерактивні методики та система навчання. / О.Пометун. – К.: Шк. світ, 2007. – 12 с.
7. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. / Г.К.Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 250с.
8. Фрадкин Ф.А. Педагогическая технология в исторической перспективе / Ф.А.Фрадкин //История педагогической технологии: Сб. научн. Тр. – М.: Интерпракс, 1994. – 248с.
9. Чошанов М.А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения: Методическое пособие / М.А.Чошанов. – М.: Народное образование, 1996. – 160с.

Резюме. В статье рассмотрено суть интерактивных образовательных технологий и осуществлён анализ психолого-педагогических предпосылок их использования в трудовом обучении.

Ключевые слова: технология, педагогическая технология, интерактивные образовательные технологии, интерактивное обучение.

N.V.SIMONOVICH PSYCHOLOGO-PEDAGOGICAL PRE-CONDITIONS OF THE USE OF INTERACTIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN LABOUR STUDIES

The summary. In the article essence of interactive educational technologies is considered and the analysis of psychologically-pedagogical pre-conditions of their use is carried out in the labour teaching.

Key words: technology, pedagogical technology, interactive educational technologies, interactive teaching.

Одержано редакцією 10.01.2012 р.

УДК: 37. 013. 43: 82

С.Н. ГРИПІЧ

ЗНАЧЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ В РОЗВИТКУ ОСОБИСТОЇ КУЛЬТУРИ ДИТИНИ

Резюме. У статті осмислюється сутність художньої літератури, її значення в розвитку особистої культури дитини. Увага акцентується на проблемах видавництва дитячої книги, рівня її матеріальної доступності та змістової якості, ролі бібліотек у питаннях роботи із юними читачами. Зосереджено погляд на місці книги у діалозі батьків і дітей, вирішенні конфліктних ситуацій шляхом прикладу позитивних героїв дитячої художньої літератури.

Ключові слова: художня література, дитяча книга, дитина, бібліотечні фонди, особиста культура дитини.

Сучасна педагогіка доводить, що моральний, інтелектуальний, естетичний розвиток дітей та підлітків напряму пов'язаний з духовною культурою. Величезну роль у соціалізації особистості відіграють засоби масової інформації та книга. Вхідження дитини в книжковий всесвіт відбувається, в першу чергу, за допомогою літератури, спеціально створеної для дітей. Саме дитяча література живить розум та уяву дитини, відкриваючи їй нові світи, образи та моделі поведінки, будучи могутнім засобом духовного розвитку особистості.

Різномасштабність зазначеної проблематики обумовлює її актуальність і необхідність невідкладного осмислення та розв'язання фахівцями. Розуміючи наслідки ігнорування аналізу процесу виховання дитини у школі та в позанавчальній діяльності, формування загальнолюдської, особистої, духовної культури вітчизняні

вчені напрацювали чималий доробок. Зокрема дослідники звертають увагу на реформи системи вітчизняної освіти, її часткову трансформацію, шукають шляхи удосконалення та ще більшої гуманізації [1; 16; 19; 20]. Все більше викликає інтерес науковців і питання морального розвитку та морального виховання дітей [18; 19; 33, 34].

До цього часу актуальним для вітчизняних освітян залишається досвід відомих українських педагогів, таких як В.Сухомлинський. Його творча спадщина і сьогодні переконливо репрезентує основи розвитку і виховання дітей у сім'ї, містить цінні рекомендації батькам, підкреслює роль книжки у вихованні майбутньої Людини [25; 26; 27; 28; 29]. Педагогічний досвід видатного вчителя у своїх працях унаочнила його донька, О.В.Сухомлинська, розвідки якої заслуговують на окрему увагу [24].

Фаховий інтерес до піднятої проблематики виявили дослідники історії появи і поширення вітчизняної дитячої книги на теренах України [5; 6; 7; 13; 14; 15]. Вчені також проаналізували вплив фольклору, звичаїв, традицій та обряду на зміст дитячої книжки [3]; висвітлили значення художньої літератури як засобу формування загальнолюдських цінностей [4; 11; 12] тощо.

Отже, на перший погляд, проблема широко представлена у науковому середовищі, однак сьогодні виникає потреба переосмислення процесу морального виховання молодого покоління, формування у його представників духовної культури на основі використання дитячої літератури, з її морально-виховним, інтелектуально-розвиваючим змістом.

К.Д.Ушинський, підкреслюючи роль дитячого читання у моральному формуванні дітей, писав: «На моральні почуття має діяти безпосередньо сам літературний твір. Той літературний твір моральний, який змушує полюбити моральний вчинок, моральні почуття, моральну думку, висловлену у цьому творі» [31].

Російський педагог Є.О.Фльоріна зауважила свого часу, підкреслюючи значення художньої літератури як засобу морального виховання, що хороша книга глибоко зачіпає почуття дитини, її образи справляють великий вплив на формування особистості [33]. Саме вона відкриває перед дитиною систему моральних відносин, прищеплює їй норми моральної поведінки.

На думку М.О.Рубакіна, «бажання читати є властивістю духовного життя людини» [23].

Із цього ж таки приводу В.О.Сухомлинський писав, що «розумна, натхненна книжка нерідко вирішує долю людей» [28].

У Хартії читача (1992 р.), – Документі, з яким Міжнародна асоціація видавців звертається до урядів всіх країн, підкреслюється, що читання – це загальне право. Особлива увага тут приділяється ранній зустрічі дитини з книгою, доступу до книг у школі і поза нею, підтримки та заохочення читання. Із точки зору здійснення прав читача-дитини розглянемо, як реалізуються основні положення Конвенції та Хартії стосовно сучасної соціокультурної ситуації.

Відомо, що одним із найважливіших факторів, що впливають на дитяче читання, є доступ до книги, або "літературні ресурси", середовище. Щоб інтерес до читання не згас, процес читання необхідно підтримувати. Книги повинні бути доступні дитині, а репертуар читання широкий і різноманітний.

У сфері видання дитячої літератури на початку XXI століття накопичилося безліч проблем. Цікавим залишається той факт, що в середині 1980-х років показник різноманітності дитячих книг в СРСР був у 3 рази нижче, ніж у ФРН, в 6 разів нижче, ніж у Франції, і приблизно в 10 разів нижче, ніж в Іспанії. У хронічному дифіциті виявилися цілі види і жанри: науково-пізнавальна література, гостросюжетна (особливо фантастика та пригод), енциклопедії та довідники, посібники та керівництва для дозвіллевих занять. Відсутність науково-пізнавальної, довідкової та енциклопедичної літератури мала наслідком те, що з раннього віку у дитини не формується потреба в роботі з книгою як одним із основних джерел інформації в різних галузях знання. До переліку проблем можна також додати недостатнє видання кращої сучасної дитячої іноземної літератури, дефіцит дитячої періодики тощо.

Тим часом, дитина як читач має яскраво виражену специфіку: на відміну від дорослого вона не може "відкласти" читання, адже в дитинстві інтереси швидко переходять з одного на інший. Тому, якщо діти вчасно не отримують необхідні книги, то або читають інші, або взагалі перестають читати.

Комерціалізація книжкового ринку також по-різному позначилася на випуску дитячої літератури та ситуації дитячого читання. Початок розвитку ринкових відносин призвів до низки кризових процесів, зокрема до різкого спаду показників видання дитячої літератури. В останні роки її випуск помітно збільшується, якість дитячих книг поліпшується. Розширюється їх тематика, привабливим стає оформлення. Разом із тим, видання дитячої книги потребує більших, в порівнянні з багатьма іншими видами літератури, витрат, і дитячі книги дорожчають, виявляються недоступними населенню. Економічні труднощі і різке зниження рівня життя більшої частини населення викликали скорочення можливостей реалізувати купівельні потреби в книгах. Згідно з даними опитувань, частина населення утримується від покупки книжок, у тому числі й дитячих.

Сьогодні єдиним, поки що, безкоштовним джерелом залучення дітей до читання залишається бібліотека. Із подорожчанням книг та періодики, зі змінами у шкільних програмах, зумовленими реформою освіти, а також із зростанням потреб дітей у різноманітній дитячій літературі та шкільних підручниках, щороку зростає кількість юних читачів у бібліотеках. Однак, в умовах постійного зниження фінансування і руйнування старої системи книгозабезпечення погіршилося комплектування бібліотек дитячою літературою. Таким чином, як і раніше зберігається ситуація "книжкового голоду" для багатьох дітей, позбавлених можливості реалізувати своє право на читання.

Така ситуація є небезпечною та насторожуючою, адже твори художньої літератури розкривають перед дітьми світ людських почуттів, викликаючи інтерес до особистості, внутрішнього світу героя. Навчившись співпереживати з героями художніх творів, діти починають помічати настрій близьких та оточуючих їх людей. У них починають пробуджуватися гуманні почуття - здатність проявити участь, доброта, протест проти несправедливості. Це основа, на якій виховується принциповість, чесність, справжня громадянськість. «Почуття передують знанню, хто не відчув істини, той і не зрозумів і не пізнав її», – писав В.Белінський [2].

Почуття дитини розвиваються в процесі засвоєння нею мови тих творів, з якими знайомить її вихователь. Художнє слово допомагає дитині зрозуміти красу звучання рідної мови, воно вчить її естетичному сприйняттю навколишнього світу і, одночасно, формує етичні (моральні) принципи.

Ще В.Белінський писав, що дитячі книги пишуться для виховання, а виховання – велика справа [2]. Знайомство дитини з художньою літературою починається з мініатюр народної творчості - жартів, пісень, потім вона слухає народні казки. Глибока людяність, гранично точна моральна спрямованість, живий гумор, образність мови - особливості цих фольклорних творів-мініатюр. Нарешті, малята читають авторські казки, вірші, оповідання, доступні їм.

Народ - неперевершений учитель мови дітей. Ні в яких інших творах, окрім народних, ви не знайдете такого ідеального розташування важковимовлених звуків тощо. А доброзичливі глузування, тонкий гумор жартів, дражлинок, лічилок – ефективний засіб педагогічного впливу, хороші «ліки» проти ліні, боягузтва, впертості, примх, егоїзму.

Подорож у світ казки розвиває уяву, фантазію дітей, спонукає їх самих до творчості. Виховані на кращих літературних зразках в дусі гуманності діти і в своїх оповіданнях, і в казках виявляють себе справедливими, захищаючи скривджених, слабких і караючи злих. Допомагаючи дітям оволодіти мовою даного художнього твору, педагог виконує і завдання виховання.

На початку ХХІ століття особливо актуально постають питання історії країни, міжнаціональних відносин, війни і миру, внутрішньо сімейного становища. Як ніколи гостро постало питання цінності людського життя, яку дитина може зрозуміти зі змісту відповідної художньої літератури.

Складною проблемою сьогодні є й те, що діти перестали читати. Телебачення, відео, комп'ютер суцільно поглинають дитину, завойовуючи заповідні куточки його свідомості і душі. Незначною, на жаль, є й кількість сімей, де існує традиція родинного читання. Залучення дітей до такої традиції не тільки б зняло питання про дбайливе звернення до книги, а й духовно розвивало дитину, зближувало його з рідними людьми. Адже талановитий художній твір дає безцінний матеріал для розуміння неповторного світу дитини і може стати джерелом несподіваних педагогічних відкриттів. Дитяча книга завжди допоможе батькам і педагогам знайти відповідь на найбільший секрет виховання, стане вірною помічницею в спілкуванні з дитиною.

Формування людини в дитині відбувається поволі, адже письменник ніколи не нав'язує читачеві своєї думки, ніколи відкрито не закликає слідувати героєві, але зате вміло включає дитину в процес осмислення того, що відбувається. Книга формує емоційну сферу дитини. Будучи співрозмовником, порадником у справах, помічником у вирішенні проблем. Література для дітей покликана спочатку говорити з дитиною про те, що таке ідеал і які шляхи його досягнення, що таке вічна істина і як її дотримуватися, що таке цінності істини. Її завдання – навчити дитину думати над тим, що відбувається навколо, аналізувати і робити висновки. Вона повинна розвивати розум і душу дитини.

При підготовці до школи на перше місце висувається завдання формування і розвитку психічних і найважливіших особистісних якостей дитини. Особливе місце тут займають моральні якості: доброзичливість, тактовність, самоконтроль, вміння враховувати і приймати іншу позицію, виконувати основні вимоги дорослих.

Література також розширює кругозір дошкільника, розвиває його сприйняття, мислення, пам'ять, уяву і творчість, є засобом формування особистості дитини, надаючи сильний морально-ідейний вплив, об'єднує дитячий колектив. Ще найвідоміші радянські дитячі письменники С.Я. Маршак та К.І.Чуковський були переконані, що залучення дітей до літератури буде не тільки виховувати, але ще й переконувати в необхідності спілкування зі своєю дитиною батьків. Значення художньої літератури у вихованні моральних якостей у цьому випадку надзвичайно велике.

Таким чином, книга виокремлюється з оточуючого нас середовища як особлива морально-виховна сутність. Саме вона надалі виявляється здатною протистояти аморальності, невихованості, девіантній поведінці дітей та молоді. Та й батьки звертаються до книги як авторитету в суперечках з дітьми, оскільки авторитет цей був раніше закладений в душу дитини.

Теми, проблеми, про які дізнаються у процесі читання і осмислення, глибше проникають в дитячу душу, а улюблені герої надовго залишаються з дитиною. Вона переживає за них і разом з ними, вона їх любить або відштовхує, але в жодному разі не залишається байдужою. Книга формує емоційну сферу людини, будучи співрозмовником, порадником в її справах, помічником у вирішенні проблем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть (спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – №1.
2. Белинский В. Г. Полное собрание сочинений / В. Г. Белинский. – М.: Изд-во АН СССР, 1959. – Т. 1-13.

3. Вавілова І.В. Використання фольклорного матеріалу в дитячій літературі та на сторінках дитячих періодичних видань XIX–початку XX ст. / І. В. Вавілова // Гуманізація навчально-виховного процесу: Зб. наук. пр. / Слов'ян. держ. пед. ун-т. – Слов'янськ, 2003. – Випуск XIX. – С. 19-23.
4. Вавілова І.В. Питання морального виховання у вітчизняній дитячій літературі XIX–початку XX століття / І.В. Вавілова // Теорія та методика навчання та виховання: Зб. наук. пр. / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х., 2003. – Вип. 11. – С. 112-117.
5. Вавілова І. В. Вітчизняна дитяча література другої половини XIX–початку XX століття як засіб формування особистості / І. В. Вавілова // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. / Запорізький обл. ін-т післядипломної пед. освіти. – К. – Запоріжжя, 2003. – Вип. 29. – С. 191-194.
6. Вавілова І. В. Вітчизняні педагоги другої половини XIX – початку XX століття про дитячу літературу як засіб формування особистості / І. В. Вавілова // Збірник наукових праць Бердянського педагогічного університету / Бердянський держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2003. – №4. – С. 130-135.
7. Вавілова І. В. Вимоги до дитячих підручників і посібників у вітчизняній педагогічній думці XIX ст. / І.В. Вавілова // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. пр. – Чернівці: Рута, 2003. – Вип. 159. – С. 30-35.
8. Вавілова І. В. Книга як навчально-освітній засіб (історико-педагогічний аспект) / І. В. Вавілова // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. пр. / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х., 2004. – Вип. 21. – С. 35-39.
9. Вавілова І. В. Популяризація питань дитячої літератури на сторінках періодичних педагогічних видань (друга половина XIX – початок XX ст.) / І. В. Вавілова // Теорія та методика навчання та виховання: Зб. наук. пр. - Вип. 18. / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2007. – С. 29-34.
10. Выготский Л. С. Собрание починений в 6 тт. / Л. С. Выготский. – М. : Педагогіка, 1981. – Т.1-6.
11. Гаврилюк О. Художня література як засіб формування загальнолюдських цінностей / О. Гаврилюк // Українська мова і література в школі. – 2003. – № 5. – С. 36-38.
12. Заліток Л. М. Книжка як засіб виховання відповідальності молодших школярів у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського / Л. М. Заліток // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка. – Полтава, 2005. – Вип. 6 (45). – С. 258-263.
13. Корнеєва Г. Друкована українська книга та преса для дітей у Галичині (кін. XIX – перша половина XX ст.) / Г. Корнеєва // Бібліотечний вісник. – 1999. – № 2. – С. 25-28.
14. Корнеєва Г. Тематичний розвиток українських дитячих книжок, виданих у Східній Галичині (II пол. XIX – поч. XX ст.) / Г. Корнеєва // Вісн. Кн. палати. – 2003. – №9. – С. 37-40.
15. Корнеєва Г. Українська дитяча книжка Галичини (друга половина XIX ст. – 1939 р.): Історико-книгознавчий аспект / Г. Корнеєва / Львівська галерея мистецтв; Музей «Русалка Дністрова»; Музей-садиба Маркіяна Шашкевича. – Л., 2004. – 300с.
16. Литвин В. Українська культура й освіта в контексті суспільних трансформацій / В. М. Литвин // Урядовий кур'єр. – 2002. – 24 вересня.
17. Мартиненко В. Робота з дитячою книгою (14 занять) / В. Мартиненко // Початкова шк. – 2001. – №6. – С. 47-52.
18. Михайлова Е. Ценности и ценностные ориентации в современной социокультурной образовательной среде / Е. Г. Михайлова. – Х. : Изд-во НУА, 2004.
19. Мороз Л. До концепції морального виховання молоді / Л. Мороз, Б. Воронкова // Вища освіта України. – 2004. – №4. – С. 94-100.
20. Подольська Є. Освіта як чинник розвитку особистості в соціокультурному контексті / Є. А. Подольська, В.М. Назаркіна, А. О. Яковлев : монографія. – Х. : Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2002.
21. Проблеми педагогічних технологій : зб. наук. пр. – Вип. 2. – Луцьк, 2005. – С. 254-261.
22. Провоторов О. Дитяча періодика України як засіб розвитку мовленнєвої творчості школярів / О. Провоторов // Початкова шк. – 2007. – № 6. – С. 55-59.
23. Рубакин Н. А. Избранное. В 2 тт. / Н. А. Рубакин. – М. : Книга, 1975.
24. Сухомлинська О. В. Свіжий вітер казки / О. В. Сухомлинська // Початкова шк. – 1990. – № 9.
25. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка: Вибрані твори / В. О. Сухомлинський. – У 5 т. Т. 5. – К.: Рад. шк., 1977.
26. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості: Вибрані твори / В.О. Сухомлинський. – У 5 т. – Т. 5. – К. : Рад. шк., 1976.
27. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину: Вибрані твори / В.О.Сухомлинський. – У 5 т. – Т. 2. – К.: Рад. шк., 1977.
28. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5 тт. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1977. – Т.1-5.
29. Сухомлинський В. О. Вибрані педагогічні твори / В. О. Сухомлинський. – У 3-х т. – Т.1. – М., 1979. – 640 с.
30. Тришневська Г. В. О. Сухомлинський про роль казки у родинно-шкільному вихованні / Г. Тришневська, Н. Олійник // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського університету : Серія педагогічна. – Вип. XIII. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2007. – С. 115-118.
31. Ушинський К. Д. Собрание сочинений / К. Д. Ушинський. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1952. – Т. 1-11.

32. Федотова С. Ілюстрація у книзі для дітей / С. Федотова // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського університету: Серія педагогічна. – Вип. XIII. – Кам'янець - Подільський: ФОП Сисин О.В., 2007. – С. 44-50.
33. Флерина Е. А. Эстетическое воспитание дошкольника / Е. А. Флерина. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1961. – 333 с.
34. Шкира О. Виховне значення книги в житті дитини / О. Шкира // Початкова шк., 2004. – № 11. – С. 60-61.

Резюме. В статті осмислюється сутність художественної літератури, її значення в розвитку личної культури ребенка. Вниманию акцентується на проблеме издания детской книги, уровня ее материальной доступности и качества содержания, роли библиотеки в работе с юными читателями. Сосредоточено внимание на месте книги в диалоге родителей и детей, решении конфликтных ситуаций путем примеров положительных героев детской художественной литературы.

Ключевые слова: художественная литература, детская книга, ребенок, библиотечные фонды, личная культура ребенка.

The summary. The article is understood the essence of literature, its importance in the development of personal culture of the child. Attention focuses on the problems of publishing children's books, level of physical accessibility and quality in content, the role of libraries in the issues of working with young readers. Focused look at the bookplace in the dialogue of parents and children, resolving conflicts through positive example of the heroes of children's fiction.

Key words: fiction, children's book, the child, library collections, personal culture of the child.

Одержано редакцією 17.01.2012 р.

УДК: 37.035.53

Н.П. ЩЕТИНА, О.М. ЛИТВИН

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГРАФІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ШКОЛЯРІВ

Резюме. У статті розглядається роль і методичні особливості застосування ігрових педагогічних технологій у процесі графічної підготовки учнів та сутність підготовки до цього майбутніх учителів. Наводяться приклади ігор.

Ключові слова: графічна підготовка, дидактична гра, активізація пізнавальної діяльності, методика викладання креслення.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Якісні зміни у вимогах до підготовки учнів загальноосвітньої школи з трудового навчання та технологій, де головною метою є формування технологічно грамотної особистості, підготовленої до життя і активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства, висувають потреби в удосконаленні зокрема і рівня їхньої графічної підготовки. Особливо необхідним стало уміння виражати думки за допомогою графічних зображень при запровадженні методу проектів у вивченні трудового навчання, що передбачає виконання технічної та технологічної документації.

Основи графічної грамоти в умовах загальноосвітньої школи вивчаються на заняттях з трудового навчання (технологій) та креслення. Саме ці навчальні предмети повинні бути основою формування графічної культури школярів, здатності працювати з графічними засобами зберігання та передачі інформації, розвитку у них просторового мислення.

Перспективним шляхом удосконалення графічної підготовки учнів є використання активних форм навчання, зокрема ігрових педагогічних технологій. Адже гра відіграє одночасно навчальну, розвиваючу та виховну функції. Вона має велике значення для розвитку мислення, творчих здібностей, емоційної сфери школярів.

Аналіз існуючих досліджень, публікацій, досвіду роботи вчителів та наш власний досвід дають можливість зробити висновок про важливість відповідної методичної підготовки майбутніх учителів трудового навчання (технологій) та креслення до застосування дидактичних ігор у своїй майбутній професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблем. Розробкою теоретичних і методичних аспектів запровадження у навчальний процес дидактичної гри займаються багато вчених і педагогів практиків (А.Усова, Н.Слюсаренко, Р.Гуревич, В.Букатов, О.Сокольська, Т.Базанова, Г.Мельник, В.Трайнев, А. Балаєв, Н.Бордовська, Л.Полак, П.Підкасистий та інші). Такі розробки з фізики, математики, мови, літератури часто можна бачити в фахових періодичних виданнях. Проте, в теорії і методиці формування основ графічної грамоти дослідження даної проблеми практично відсутні, а навчальні предмети, внаслідок цього, втрачають великі можливості для більш ефективної підготовки школярів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкрити роль і методичні особливості використання дидактичних ігор у процесі графічної підготовки учнів та сутність підготовки до цього майбутніх учителів

Виклад основного матеріалу дослідження. Як показало наше дослідження, визначальним чинником ефективності ігрових технологій у навчальному процесі є відповідна підготовка учителя. Формуванню готовності майбутніх учителів до застосування дидактичної гри на уроках трудового навчання та креслення з метою формування у школярів основ графічної грамоти сприяє така організація їхньої власної навчально-

ЗМІСТ

Білявцева О.В. Духовна культура молоді: реалії та перспективи.	3
Овадюк О.О. Українська етнопедагогіка – важливий компонент національної системи освіти України.	6
Свердлова Т.Г. Становлення системного підходу як методологічного засобу вітчизняної педагогіки.	14
Петрук Л.П. Освітньо-виховна діяльність братських шкіл України XVI-XVIII ст.	18
Крат І.В. Щодо питання про роль Едукаційної Комісії (1773 р.).	23
Тимочко І.Б. Громадсько-педагогічна діяльність культурно-освітніх діячів Волинських братств у системі розвитку загальноосвітніх тенденцій.	25
Литвинова Н.В. Професійна компетентність як об'єкт дослідження науковців.	30
Нечипорук Л.І. Професійна компетентність вчителя ноосферної школи.	33
Ліончук Р.А. Становлення гендерного підходу до освіти та виховання в Україні.	37
Останчук М.В., Останчук Л.С. Проектна діяльність при навчанні: історія, теорія, практика.	40
Совзар О.М. Основні напрями педагогічно-просвітницької діяльності Юліана Романчука.	44
Мельничук Л.В. Тенденції соціального розвитку зрілості молодших школярів 60-80 роки ХХ ст.	47
Курок В.П. Інженерно-педагогічна освіта в Україні в період 90-і рр. ХХ ст.- початок ХХІ ст.	50
Галатюк М.Ю. Ціннісно-мотиваційна компетенція у контексті діяльнісної теорії навчання.	53
Шахненко В.І. Нищення української мови як одна із причин руйнування української національної культури і наступної демографічної кризи.	57
Поніманська Т.І. Нормативно-методичні орієнтири гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	63
Скрипник Н.І. Експериментальне вивчення вмінь старших дошкільників взаємодіяти з оточуючими.	68
Приймак О.П. Оптимальне поєднання методів навчання у процесі засвоєння учнями початкових класів табличних випадків арифметичних дій.	71
Шутяк В.Г. Початкове технічне моделювання з паперу і картону.	74
Симонович Н.В. Психолого-педагогічні передумови використання інтерактивних освітніх технологій в трудовому навчанні.	78
Грипич С.Н. Значення художньої літератури в розвитку особистої культури дитини.	82
Щетина Н.П., Литвин О.М. Методичні аспекти застосування ігрових технологій у графічній підготовці школярів.	86
Войтелева Г.О. Використання технологічної документації у процесі проектно-технологічної діяльності.	89
Войтко А.І. Моделювання професійної проби як підґрунтя професійного самовизначення учнів основної школи.	92
Лукашовська А.В. Стимулювання розвитку творчих умінь підлітків засобами української етнопедагогіки.	96
Яциур М.С. Підготовка майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи з учнями на основі алгоритму вибору професії.	100
Шевель Б.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій студентами педагогічних спеціальностей під час технічного проектування.	104
Лазаренко Н.Ю. Методика організації групової навчально-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з практикуму в навчальних майстернях з технології приготування страв.	107
Бордюк В.М. Професійний розвиток майбутніх вчителів засобами мотиваційного тренінгу.	111
Петренко О.Б. Практика впровадження гендерного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу.	115
Ковальчук Л.О. Педагогічний такт і тактика у контексті формування культури професійного мислення майбутніх педагогів.	120
Трофімчук В.М. Технічний дизайн – важливий етап підготовки майбутнього вчителя технологій до професійної діяльності.	127

<i>Шурин О.І.</i> До питання формування творчої особистості майбутніх учителів.	130
<i>Галай В.М.</i> Теоретичні аспекти формування професійної компетентності вчителів технологій.....	134
<i>Бордюк М.А., Шевчук Т.М, Бордюк Н.А.</i> Основні напрями формування знань про полімерні матеріали у майбутніх педагогів.	137
<i>Димченко С.С.</i> Духовне відродження особистості Богдана Депо в контексті розвитку Українського диригентського мистецтва.	142
<i>Відомості про авторів.</i>	147